

Nők elleni politikai erőszak

Mit tehetünk ellene?

Háttéranyag a Férfiak Vállalása Nyilatkozathoz

A konfliktus, az erős kritika és a vita a politika működésének része. Nem minden női politikust érő támadás nők elleni politikai erőszak.

Nők elleni politikai erőszakról akkor beszélünk, ha a támadás a nők politikai vagy közéleti szerepvállalásával és női mivoltukkal függ össze, vagy ha egy támadási forma aránytalanul érinti a női szereplőket, és célja vagy következménye részvételük, megszólalásuk, biztonságuk vagy politikai cselekvőképességük korlátozása.

A +3R kutatás öt európai országban, Magyarország mellett Cseh-, Ír- és Németországban, illetve Szlovákiában vizsgálta a női parlamenti képviselőket érő nemi alapú politikai erőszakot. A magyar kutatás mélyinterjúkra, kérdőíves válaszadásra, valamint dokumentum- és közösségimédia-elemzésre épült.

Mire mutatott rá az öt ország összehasonlító vizsgálata?

A kvantitatív összehasonlításba bevont országok válaszadói körében az online erőszak volt a leggyakoribb, 96,8%-os előfordulással. Ezt követte a pszichológiai erőszak 87,4%-kal, a szexualizált erőszak 53,7%-kal, a fizikai erőszak 33,7%-kal és a gazdasági erőszak 30,5%-kal.

A közös mintázatok az eltérő politikai rendszerek ellenére hasonlóak: az online tér minden vizsgált országban az erőszak egyik legfontosabb színtere; a bejelentett esetek száma mindenütt messze elmarad a megtapasztalt erőszaktól; és egyik vizsgált parlamentben sem működik önálló, kötelező erejű intézményi mechanizmus kifejezetten a nők elleni politikai erőszak kezelésére.

Magyarországon több erőszakfajta előfordulása is kiugróan magasnak bizonyult, a válaszadók 91%-a számolt be pszichológiai erőszakról, 64%-uk számolt be fizikai erőszakról, és 55%-uk tapasztalt gazdasági erőszakot, egyebek mellett a parlamenti munkához nélkülözhetetlen erőforrásokhoz való hozzáférés korlátozásáról számoltak be.

Nem csak az számít erőszaknak, amit könnyű felismerni

Kutatásunk külön felhívta a figyelmet a normalizáció jelenségének jelenlétére: a szexista, lealacsonyító vagy agresszív megnyilvánulások sokszor a politikai működés mindennapjainak részévé válnak. Több interjúalany számára maga a kutatási beszélgetés tette láthatóvá, hogy az addig „a politikusi lét természetes velejárójaként” kezelt tapasztalatok erőszakként is értelmezhetők.

- **Normalizáció:** az erőszak a politikai működés megszokott részévé válik.
- **Perszonalizáció és depolitizálás:** a politikai álláspont helyett a nő személye, teste vagy neme válik a támadás tárgyává.
- **Halmazódás:** az online, offline, intézményi és magánéleti támadások összekapcsolódnak.
- **Strukturális beágyazottság:** pártstruktúrák, informális hálózatok és intézményi eljárások is fenntarthatják a kizárást.
- **Elkövetői mintázatok:** az egyéni támadások mellett célzott, politikailag motivált és részben szervezett támadási formák is megjelennek.
- **Önfenntartó spirál:** a következmények hiánya további támadásokat és önkorlátozást ösztönözhet.

A magyar politikai környezet öröksége

A magyar országjelentés a 2022–2026-os politikai környezetet a hatalom koncentrációjára épülő illiberális kormányzás, az anti-gender diskurzusok és a hipermaszkulin politikai logika összefüggésében elemzi. A kutatás szerint ez olyan normatív és médiakörnyezetet hozott létre, amelyben a női politikai szereplők delegitimálása, a szexista közbeszéd és a nemi alapú támadások könnyebben normalizálódhattak.

Ugyanakkor a kutatás fontos figyelmeztetése, hogy a nők elleni politikai erőszak nem szűkíthető le egyetlen politikai oldalra vagy korszakra. Ha pusztán a politikai kultúra általános romlásának vagy egy autoriter rendszer sajátosságának tekintjük, elmosódhatnak az egyéni, párton belüli és intézményi felelősségek. A demokratikus változás önmagában nem szünteti meg azokat a normákat, informális hatalmi viszonyokat és működésmódokat, amelyek a nők részvételét korlátozzák.

Miért láthatatlan a nők elleni politikai erőszak?

A jelenség jelentős része olyan szürke zónában történik, amelyet az érintettek, kollégák vagy az intézmények a politikai élet természetes velejárójának tekintenek. Az intézményi nyilvántartások és panaszmechanizmusok hiányosságai tovább erősítik ezt a láthatatlanságot. A +3R keretében megkeresett hazai intézményeknél nem működött olyan elkülönült monitoring- vagy panaszkezelési rendszer, amely kifejezetten a nemi alapú politikai erőszak eseteit követte volna.

Mennyiben a demokrácia egy alapfeltétele a nők elleni politikai erőszak megszüntetése?

A nők elleni politikai erőszak nem kizárólag az érintettek személyes biztonságának kérdése. Befolyásolhatja, ki lép be a politikába, ki marad benne, milyen ügyekben szólal meg, milyen láthatóságot vállal, és ki tud ténylegesen részt venni a közös döntések alakításában. A visszahúzóódás, az öncenzúra vagy a politikai szerep feladása ezért a demokratikus pluralizmust és képviseletet is szűkítheti.

RECOGNISE. RESIST. RISE UP. | ISMERD FEL, ÁLLJ ELLEN, ÁLLJ KI ELLENE

RECOGNISE | Ismerjük fel és nevezzük nevén. Tegyük különbséget a legitim politikai kritika és a nemi alapú megalázás, zaklatás, fenyegetés vagy erőszak között.

RESIST | Ne normalizáljuk. Legyen biztonságos lehetőség az esetek jelzésére, dokumentálására és kezelésére, és a felelősség ne kizárólag az érintett nőkre háruljon.

RISE UP | Változtassuk meg a normákat és az intézményeket. A politikai pártok, parlamenti frakciók, az Országgyűlés és más közintézmények alakítsanak ki olyan működési szabályokat, amelyek megelőzik az erőszakot, védik az érintetteket és következményeket rendelnek a normasértésekhez.

Mit lehet tenni?

- egyértelmű magatartási normák kialakítása az Országgyűlésben, pártokban és frakciókban;
- független, bizalmas, hozzáférhető és a megtorlással szemben védelmet nyújtó panasz- és támogatási mechanizmus;
- kampányidőszakra vonatkozó biztonsági és digitális incidenskezelési protokollok;
- jogi, pszichológiai, digitális és szükség esetén biztonsági támogatás;
- rendszeres intézményi önértékelés, adatgyűjtés és monitoring;
- pártokon átívelő együttműködés és szolidaritás;
- férfi politikusok és közéleti vezetők aktív, nyilvános szerepvállalása.

A Férfiak Vállalása: mit jelent az aláírás?

A Férfiak Vállalása nem általános szolidaritási nyilatkozat és nem a férfi szövetségesek szimbolikus bemutatása. Célja személyes, nyilvános, konkrét és nyomon követhető vállalások megfogalmazása, amelyek a nők által azonosított problémákra válaszolnak, és hozzájárulnak az intézményi normák és mindennapi gyakorlatok megváltoztatásához.

- az aláíró nyilvánosan vállalja a nyilatkozatban foglalt elveket és saját nevét adja hozzájuk;
- nem alkalmaz, nem támogat és nem mentetet nemi alapú, szexista vagy szexualizáló lejáratást;
- saját politikai, szakmai vagy szervezeti közegében is elhatárolódik az ilyen támadásoktól, akkor is, ha azok szövetségestől vagy munkatárstól érkeznek;
- támogatja a nők biztonságos és egyenlő politikai részvételét szolgáló intézményi változásokat;
- lehetőség szerint részt vesz a kezdeményezés nyilvános eseményeiben és szakmai párbeszédében.

A kiindulópont egyszerű:

A jelenség régóta jelen van a politikában.

Ahhoz, hogy változtatni lehessen rajta, először fel kell ismerni és nevén kell nevezni.

A fellépés pedig nem lehet kizárólag a nők feladata.

